

Historie školy v Nebušicích

Několik slov úvodem

Všechny lidské instituce mají své dějiny – nejsou naším vlastnictvím, ale odkazem předků, který mi jen dočasně opatrujeme a rozvíjíme a jednou jej předáme našim následovníkům. Svě dějiny má i škola v Nebušicích. Školy vychovávají mladou generaci v duchu hodnot, které dané společenství v určitém období vyznává a školské dějiny tudíž hodně vypovídají i o vývoji společnosti jako takové. Proto nebudeme na stránkách této publikace sledovat pouze úzce vymezenou historii jedné školy, ale vydáme se na procházku českými dějinami od druhé poloviny 18. století až po současnost.

Vývoj školství v Nebušicích v 18., 19. a první polovině 20. století

Dějiny veřejného školství v Nebušicích se začaly odvíjet v době osvícenských reforem císařovny Marie Terezie. Feudální epocha pomalu spěla ke svému závěru a začínala se rodit nová doba průmyslového podnikání, manufakturní a později i tovární výroby. Stát začal čím dál tím naléhavěji pociťovat potřebu připravit své obyvatelstvo na tento přechod a převzít kontrolu nad oblastí vzdělávání svých poddaných. Proto byl roku 1774 vydán Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy. Tímto krokem byly položeny základy veřejného státem spravovaného školství v habsburské monarchii a vzdělávací povinnost se začala vztahovat i na vrstvu prostého venkovského obyvatelstva, kterému se do té doby žádného systematického vzdělávání nedostávalo.

Do tereziánského období spadají také první pokusy o zlepšení vzdělání dětí z Nebušic. Zpočátku vyučovali děti soukromě ve svých domácnostech vojenští vysloužilci, kteří získali vzdělání v plukovních poddůstojnických školách. V Nebušicích byla tato výuka provozována např. v usedlosti Šedivka čp. 51 a v usedlosti Šubrtka čp. 50. Působnost těchto soukromých učitelů však byla patrně pouze dočasná. Novým impulzem pro rozvoj školství v obci bylo vydání Všeobecného školního řádu. Podle tohoto nařízení měly

být zřizovány triviální školy¹ pro děti ve věku od 6 do 12 let v sídlech farností. Nebušice spadaly pod libockou farnost, proto měly nebušické děti docházet do Liboce. Cesta do školy byla pro děti obtížná a namáhavá a dá se předpokládat, že tam zdaleka ne všechny pravidelně chodily (Tereziánský školní řád rodičům navzdory obecně rozšířené představě povinnost posílat děti do školy striktně neukládal a v letních měsících musely děti pomáhat v hospodářství). Není proto divu, že se ve starých

Obr. 1 branný běh

¹ Triviální školy měly být zřizovány v menších městech a ve všech vsích s farou. Jejich název je odvozen od tzv. trivia – 3 hlavních vyučovacích předmětů (čtení, psaní a počítání). Samozřejmě se vyučovalo také náboženství a základy hospodaření. V městských školách byly vyučovány dovednosti potřebné pro průmysl.

záznamech můžeme dočíst, že za časů nebušického rychtáře Václava Rajtorala (1743-1793)²

byl nebušický lid ve vědomostech velice zanedbán. Tento neutěšený stav se podařilo do určité míry zlepšit, když byla roku 1814 zřízena škola přímo v Nebušicích. Opat Strahovského kláštera, kterému Nebušice patřily, propůjčil obci pro tento účel malý osamělý domek o dvou místnostech, který kdysi sloužil jako hájenka (šlo o usedlost Malá Pachmanka čp. 21). Prvním učitelem byl ustanoven Filip Větrovec, vysloužilý voják a mistr zednický. Školu v tomto čase navštěvovaly děti obojího pohlaví, a to jedinou třídu společně (např. v roce 1831/32 sem docházelo údajně až 109 dětí). Filip Větrovec byl učitelem svědomitým a přísným. Vzhledem k velkému počtu žáků ve třídě mu ostatně snad nic jiného ani nezbývalo. Neposedné žáky trestal rákoskou a žáky nedbalé v učení nechával v létě klečet na zahradě s knihou v ruce. Filip Větrovec na škole působil řadu let a za jeho činnost se mu dostalo i veřejného vyznamenání. V roce 1852 přichází na školu Matěj Šafránek. Nejprve pracoval jako pomocník stárnoucího Větrovce, později se stal samostatným učitelem a učil zde až do roku 1865. V té době již byla naléhavě pocíťována potřeba nové školní budovy. Základní kámen školy posvětil opat Strahovského kláštera Josef Zeidler³ roku 1866. Výstavba školy

² **Václav Rajtoral** byl rychtářem plných 50 let. V knihovně Strahovského kláštera, k jehož panství Nebušice patřily, je dodnes zachován záznam o tom, jak opat Václav Mayer konal roku 1793 na počest staříckého rychtáře slavnost za hojně účasti konšelů, rychtářů, panstva i prostého lidu.

³ **Jeroným Josef Zeidler** (1790-1870) byl významným opatem premonstrátského kláštera v Praze na Strahově, kde založil mimo jiné i obrazárnu, jejíž součástí byl původně i originál Dürerovy Růžencové slavnosti. Zeidler působil i jako univerzitní profesor teologie a rektor Karlo-Ferdinandovy univerzity. Byl činný i jako poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady.

probíhala v letech 1866–1867. Školní budova (Nebušická ulice, čp. 97) nebyla velká. Byly zde dvě třídy a byty učitele a podučitele. Budova je vyzdobena reliéfem J. A. Komenského, latinským letopočtem roku stavby a mramorovou deskou, kde je vyryt Ježíšův výrok zaznamenaný v Matoušově evangeliu: „Nechte maličkých přijít ke mně neb jejich jest království nebeské Mat. 19:14“. Učit se v budově začalo v listopadu 1867. V té době bylo v obci 80 školou povinných dětí a prvním učitelem v tehdy nové škole (po zbudování dnešní budovy školy v padesátých letech 20. století se stavbě, o níž je řeč, začalo říkat „stará“ škola) se stal P. Rozsival. Škola byla ještě v průběhu devatenáctého století rozšiřována a nastavována. Asi nejvýraznější učitelkou osobností spojenou s nebušickou školou byl František Kádner, otec významného českého pedagoga Otakara Kádnera.⁴ Byl to stoupenec reformátora českého vzdělávání Karla Slavoje Amerlinga, který byl zakladatelem novátorského všeobecně vzdělávacího ústavu Budeč a přítelem Boženy Němcové. Kádner žáky vychovával ve vlasteneckém duchu, sám se horlivě účastnil táborů lidu.⁵ V Nebušicích působil v letech 1872–1904. Dnes jej v Nebušicích připomíná název ulice.

⁴ **Otakar Kádner** (1870–1936) byl univerzitní profesor, teoretik pedagogiky, historik a člen České akademie věd a umění. Byl průkopníkem experimentální pedagogiky. Je autorem hodnotných a dosud citovaných prací *Stručné dějiny pedagogiky a školství* a *Základy obecné pedagogiky*.

⁵ Cach, Josef: *Otakar Kádner: Pedagogika, školství a jejich dějiny*, SPN, Praha 1981

NOVÁ BUDOVA ŠKOLY

V roce 1958 byla k užívání předána nová nebušická škola. Její výstavba byla výsledkem mnohaletého úsilí řady nebušických občanů, kteří se již v době první republiky snažili o vybudování nové školní budovy, protože stará škola na Nebušické ulici č. p. 97 již

dávno nevyhovovala potřebám – třídy byly malé, chodby úzké a celá budova zatuchlá. Po konci druhé světové války začala skupina občanů spontánně kopat základy.

Budova realizovaná podle návrhu významné české

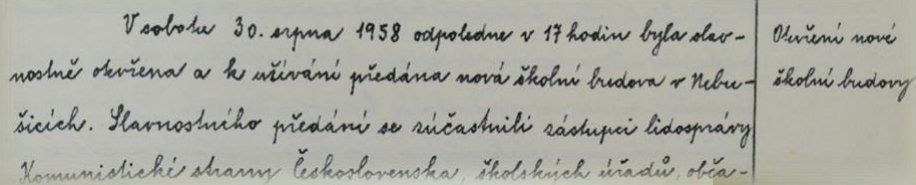
architektky Věry Machoninové⁶ se stavěla 3 roky. Po slavnostním zahajovacím aktu dne 30. 8. 1958 se začala psát historie nové nebušické školy, kterou je možno rozčlenit do několika období, která úzce souvisí s historickým vývojem celé naší země a jejího

⁶ **Věra Machoninová** se narodila roku 1928 ve Strakonících. V roce 1952 absolvovala fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze. Poté pracovala ve Státním projektovém ústavu. Nejvýznamnější období její tvůrčí dráhy začalo roku 1967, kdy společně se svým manželem ing. arch. Vladimírem Machoninem založila Architektonický ateliér Alfa. K jejich neznámějším společným realizacím ve stylu tzv. brutalismu patří hotel Thermal v Karlových Varech, Obchodní dům Kotva v Praze, Dům bytové kultury v Praze a velvyslanectví ČSSR v Berlíně. Za své dílo se jí dostalo řady ocenění. Získala např. Cenu Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury za rok 2017 nebo Cenu za celoživotní dílo Grand Prix Obce architektů.

vzdělávacího systému. Do „malých“ dějin jedné instituce se vždy výrazně promítají dějiny „velké“.

Období působení ředitelky Marie Rusé (1958–72)

Ředitelkou nově otevřené školy se stala Marie Rusá⁷, která pak v této funkci působila plných 14 let. O jejím funkčním období jsme poměrně podrobně zpraveni z jejích vlastnoručních záznamů ve

V sobotu 30. srpna 1958 odpoledne v 17 hodin byla slavnostně otevřena a ho užívání předána nová školní budova v Nebušicích. Slavnostního předání se zúčastnili zástupci lidospřávy, Komunistické strany Československa, školních úradů, občan-

Otevření nové školní budovy.

školní kronice, které jsou výmluvným svědectvím o duchu doby. Na stránkách kroniky se nejednou setkáme s odkazy na soudobé události z oblasti politiky a utváření vzdělávacího systému socialistického státu. Jiné významné události a fenomény jsou naopak nápadně zamlčovány (např. o tzv. obrodném procesu se dozvídáme jen okrajově). Bez znalosti dobového kontextu bychom vývoj školy nikdy nemohli v úplnosti pochopit. Proto zahájíme naše

⁷ Marie Rusá se narodila roku 1915 a vystudovala učitelský ústav v Plzni. Později si doplnila vzdělání pro vyučování i na vyšším stupni a před svým příchodem do Nebušic působila jako zástupkyně ředitele osmileté střední školy v Lysolajích. Vyučovala občanskou výchovu a působila také jako metodička občanské výchovy. Byla přesvědčenou komunistkou.

líčení alespoň stručným přehledem události z oblasti politických dějin a dějin školství.

Politické dění

V nástupu Marie Rusé na školu vrcholilo budovatelské období socialismu, které bylo symbolicky uzavřeno přijetím tzv. Socialistické ústavy v roce 1960, která změnila název státu na Československá socialistická republika a prohlašovala, že „Socialismus v naší zemi zvítězil“. V této době již byla zlikvidována téměř veškerá opozice, prosazeno centrální plánování ekonomiky, dokončeno znárodnění průmyslu a kolektivizace v zemědělství. Prvním tajemníkem ÚV KSČ a od roku 1957 i prezidentem republiky byl Antonín Novotný, který byl představitelem tvrdé linie. Přesto právě v jeho době došlo k určitému uvolnění režimu, což bylo umožněno především změnou ve vedení SSSR po smrti Stalina (1953). Nový první tajemník ÚV KSSS Nikita Sergejevič Chruščov pronesl na XX. sjezdu sovětských komunistů roku 1956 odvážný projev, v němž poodhalil roušku tajemství nad dosud utajovanými zločiny stalinismu a kritizoval Stalinův kult osobnosti. Českoslovenští komunisté pochopitelně bedlivě sledovali linii sovětské politiky, a tak částečná změna kurzu v Moskvě přispěla i k jistému zmírnění represe u nás (Byla např. ustavena komise pod vedením ministra vnitra Rudolfa Baráka, která měla přezkoumat některé politické procesy z 50. let – šlo při tom pouze o výši trestu, o oprávněnosti stíhání jako takového se nepochybovalo. Činnost komise přispěla k snížení trestů a podmíněčnému propuštění desítek uvězněných komunistů, roku 1960 byla amnestována i řada

nekomunistických politických vězňů,). Vytvořily se předpoklady pro zahájení pokusů o reformu režimu v 60. letech (úsilí o oslabení centrálního plánování v ekonomice, rozvoj svobodomyšlné kultury, snaha Slováků o dosažení federalizace země, zmírnění cenzury...), které vyvrcholily kratičkým vzepětím svobody v době tzv. pražského jara, které však bylo, jak známo udušeno tanky „spřátelených“ armád Varšavské smlouvy. Již na podzim 1969 začíná proces tzv. normalizace poměrů ve straně a společnosti (uzavření smlouvy o dočasném pobytu sovětských vojsk, které se rovnalo legalizaci dlouhodobé okupace země, potlačení studentských stávek a demonstrací na podzim 1968, odstranění Alexandra Dubčeka z funkce prvního tajemníka KSČ a jeho nahrazení favoritem Moskvy Gustavem Husákem, vlna čistek na všech úrovních strany a společnosti, zřízení obrovského množství prověřkových komisí, které měly ověřit, zda zůstaly členové strany v roce 1968 věrni „pravým ideálům“ strany. Nejen komunisté, ale všichni členové společnosti byli kádrováni, pokud jejich společenská role vyžadovala minimální politickou odpovědnost – týkalo se to samozřejmě také učitelů.). Ani živým pochodním Palachovi, Zajícovi a Plockovi se nepodařilo vrátit odvahu demoralizované společnosti a zvrátit nastolený kurz vývoje, a tak mohli normalizátoři dokončit své dílo. V době konání XIV. sjezdu KSČ v roce 1971 byla normalizace v podstatě dokončena. V tomto roce se konaly volby, kdy pro jednotnou kandidátku KSČ hlasovalo téměř 100 % voličů.

Vývoj československého školství

Totalitní režim usilující o ovládnutí celé společnosti měl přirozeně eminentní zájem na tom, aby socialistické ideály pronikly v co největší míře do oblasti školství, protože právě školy umožňovaly intenzivní působení na široké vrstvy obyvatelstva. Prvním velkým milníkem na cestě k vybudování socialistického školství bylo přijetí zákona o jednotné škole (školský zákon schválený 21. 4. 1948). Jeho deklarovaným cílem bylo poskytnout všem dětem bez rozdílu sociálního postavení stejné vzdělání v jedné školské instituci a odstranit tak starší praxi (z časů habsburské monarchie a první republiky), kdy se děti po dokončení 5. ročníku obecné školy rozdělovaly do různých typů škol poskytujících nižší sekundární vzdělání (reálná a klasická gymnázia, reálky, měšťanky). Komunisté využili toho, že existující stav byl kritizován z mnoha stran, protože prý způsoboval nerovnost vzdělávacích šancí dětí z různých sociálních vrstev a vedl k nízké sociální mobilitě⁸. Kritizována byla zejména gymnázia jakožto údajně elitářské vzdělávací instituce. V poválečném období došlo k spontánnímu nárůstu levicového cítění napříč společností, což se samozřejmě týkalo i pedagogické veřejnosti. Již v červnu 1945 označoval Manifestační sjezd českého učitelstva gymnázia za privilegované školy a volal po zřízení

⁸ Za první republiky se na gymnáziích platilo školné, které bylo sice částečně odstupňováno podle finančních možností rodiny a existovala i prospěchová stipendia, ale i tak se jednalo o překážku zvýšení počtu gymnazistů z nižších vrstev společnosti. Samozřejmě se jednalo o přísně výběrové školy a většina studentů pocházela z rodin vzdělaných a zámožnějších rodičů.

jednotné školy odpovídající dobou trvání povinné školní docházky. Mezi odborníky, kteří se vyslovovali pro zavedení jednotné školy patřil např. významný reformní pedagog a psycholog Václav Příhoda.⁹ Příhoda ve své práci *Idea školy druhého stupně* tvrdí, že jakákoli snaha izolovat děti ve speciálních školách přímo podryvá národní jednotu.¹⁰ Rozhodně se přimlouval za zřízení jednotné školy. Vždy ovšem zdůrazňoval nutnost její vnitřní diferenciaci. Komunisté ale jakoukoli vnitřní diferenciaci odmítali (pokusy o rozdělení dětí do praktických a studijních skupin v některých předmětech se znovu objevily teprve v 60. letech) a po Únoru prosadili zákon o jednotné škole v té podobě, která odpovídala jejich představám. Byly zavedeny jednotné vnitřně nediferencované devítileté střední školy¹¹. Pochopitelně se ozývala i kritika jednotné školy jakožto průměrné školy, která neumožní rozvoj talentovaných žáků a donutí učitele

⁹ **Václav Příhoda** (1889–1979) vystudoval filologii francouzštiny a němčiny na Filozofické fakultě Karlovy univerzity a poté působil jako středoškolský pedagog na školách v České Třebové, Kladně a Praze. Na začátku své kariéry se věnoval filosofii, ale po vzniku Československa zaměřil svou pozornost k oblasti experimentální pedagogiky a zabýval se otázkou reformy československého školství. Po válce byl členem poradní komise, která měla navrhnout změny ve školské politice.

¹⁰ Příhoda, Václav: *Idea školy druhého stupně*

¹¹ Výraz *střední* v názvu školy se objevoval proto, že druhý stupeň nahrazoval různé typy nižších středních škol.

Soutěž o zemi 1985

věnovat se i žákům, kteří nemají dispozice k vyššímu vzdělání. Na tyto hlasy však nebyl brán zřetel.

Další reforma socialistického školství byla provedena roku 1953, kdy byla doba povinné školní docházky snížena na 8 let, aniž by došlo k redukci učiva. Byla také odstraněna gymnázia, která byla při reformě 1948 ještě ponechána. Tehdy začalo docházet k feminizaci školství a nedílnou součástí školní reality se stal neustálý tlak na politickou angažovanost všech ve škole. O další vzdělávací dráze žáků rozhodovaly rozmíst'ovací komise, které se řídily státními směrnici určujícími, kolik procent žáků má být získáno pro jednotlivé obory hospodářství (stavebnictví, hutnictví, zemědělství,). Počet žáků, kterým bylo umožněno středoškolské studium, byl limitován a byl zohledňován „třídní původ“ a angažovanost rodičů. Důraz byl kladen na tzv. sepětí školy se

životem a na tzv. polytechnické vzdělávání (práce v dílnách a na pozemcích). Děti byly vedeny k manuální práci, školy měly výrobní smlouvy s podniky nebo jednotnými zemědělskými družstvy. Někteří žáci odcházeli již po osmé třídě přímo do výroby. Proti tomuto stavu se vzedmula vlna kritiky kvůli přetěžování dětí a jejich příliš brzkému nástupu do práce. Situace si vyžádala další reformu. Roku 1960 byl přijat zákon, který opět zaváděl devítiletou školní docházku. Volnější atmosféra 60. let se ve školách projevila i návratem k pokusům o diferenciaci jednotné školy (rozdělování do skupin v češtině, matematice a ruštině). Tyto tendence však opět ustávají po nástupu normalizace. Jediným viditelným výsledkem reformního hnutí 60. let, který se ani normalizátorům nepodařilo zvrátit, tak bylo obnovení gymnázií ve čtyřleté podobě (zákon z roku 1968). Ideologický nátlak byl všudypřítomný. Musíme však přiznat, že kromě neustálého dohledu a represe se režim také snažil získat si občany poskytováním různých sociálních výhod – např. dobře fungujícím systémem pravidelných lékařských a stomatologických prohlídek dětí, poskytováním učebnic a pomůcek zdarma, možnostmi rekreace a podobně.

Vývoj školy v době působení ředitelky Marie Rusé

Výše uvedené tendence se v různé míře promítly i do života nebušické školy. V době svého otevření byla škola osmiletou střední školou (platil zákon z r. 1953). Po přijetí školského zákona z roku 1960 se škola stala devítiletou základní školou. Škola byla sice otevírána s velkou slávou za účasti zástupců ONV, předsedy MNV a okresní školní inspektorky, ale brzy se ukázalo, že novostavba má řadu závad (po zatopení v kotlích pro ústřední topení se na budově objevily skvrny, po každém dešti vnikala voda do pionýrské klubovny,) se kterými se škola v prvních letech své existence musela potýkat. Také prostranství před školou ještě nebylo upraveno a v průběhu prvních let bylo teprve postupně zvelebováno, na čemž se podílely i děti a rodiče pracující jako brigádníci. Stále byla využívána i budova staré školy, kde byla zřízena družina a byla tam umístěna i jedna třída nižšího stupně, která se do nové školy z kapacitních důvodů nevešla. Úbytek prostoru v novostavbě školy souvisel se zaváděním nového předmětu „Práce v dílnách a na školním pozemku“ ve školním roce 1958/59. V jedné místnosti musela být zřízena dílna vybavená 10 kombinovanými hoblicemi. ÚV KSČ tehdy prosazoval program tzv. sepětí školy se životem.¹² V rámci tohoto

Co to byla v jedné místnosti zřízena dílna, která byla vybavena deseti kombinovanými hoblicemi. Zakoupilo se také potřebné nářadí a ná-

¹² V usnesení ÚV KSČ o sepětí školy se životem se konstatovalo, že škola je stále odtržena od životní reality a že je třeba, aby škola více odpovídala požadavkům výroby

programu se také žáci nebušické školy zapojili do různých brigád a veřejně prospěšných prací – např. vybírání brambor, vytrhávání ohnice, práce v lesní školce a sběr „amerického brouka“ mandelinky bramborové.¹³ Škola dokonce uzavřela výrobní smlouvu s JZD Rudá záře Horoměřice, že žáci vypěstují řepu na poli JZD o rozloze 1,09 ha. Prací se účastnili i menší žáci ze 6. ročníku, a tak není divu, že výsledky nebyly optimální. Nerovně ubíhající řádky způsobily při sklizni problémy. Plánovaný hektarový výnos ale byl splněn a výrobní smlouva byla pravidelně obnovována. Rodiče nevnímali dětskou práci pozitivně. Ředitelka Rusá na stránkách školní kroniky opakovaně kritizuje reakce rodičů, kteří si stěžovali, pokud jejich dítě dostalo z prací v dílnách a na pozemcích jinou známku než jedničku.

Další třecí plochy mezi školou a rodičovskou veřejností se vyskytly

nost dětí nebyly správné. To se ukázalo i při klasifikaci, kdy se rodiče ohražovali proti tomu, mělo-li jejich dítě horší známku než jedničku z prací v dílně nebo na pozemku. Přitom se zřetelně ukazo-

v souvislosti s rozmisťováním žáků po ukončení základní školy. Škola musela dodržovat státní směrnice pro rozmisťování dorostu. Např. podle směrnice platné pro školní rok 1959/60 mělo být pro studium na výběrových školách uvolněno 18–20 % žáků, ostatní

a žáci byli vedeni k manuální práci. Také výrobní podniky byly vyzývány, aby školám více pomáhaly při plnění těchto úkolů.

¹³ Brouk z čeledi bramborovitých živící se bramborovou natí se na našich polích objevil v 50. letech a podle komunistické propagandy šlo o tajnou zbraň imperialistů proti komunismu. Brouk byl prý shazován z imperialistických letadel na území socialistických států, aby zničil tamní úrodu brambor. Této propagandě posloužil dokonce i Ondřej Sekora svou knížkou O zlém brouku Bramborouku.

museli být umístěni v učebním poměru. Na škole pracovala komise pro volbu povolání a výběrové řízení. Někteří rodiče se domáhali uvolnění svého dítěte pro studium a stěžovali si u nadřízených orgánů i v prezidentské kanceláři. Jejich úsilí ale vyšlo naprázdno. Ani nabídka volných učebních míst často neodpovídala představám rodičů. Škola se také snažila dodržet čísla státního plánu, která určovala kolik procent žáků má být získáno pro jednotlivé sektory socialistického hospodářství a zejména s nábořem žáků pro práci v zemědělství měla škola značné potíže. Za účelem získání žáků pro zemědělství byly často organizovány besedy s předsedy JZD a s bývalými žáky školy, kteří již v zemědělství pracovali.

Kromě pracovních činností žáků, besed a exkurzí byly nedílnou součástí života školy za socialismu i pravidelné oslavy různých výročí. Významným datem v komunistickém kalendáři byl 7. listopad, kdy se slavilo výročí VŘSR, které bylo zároveň také vhodnou příležitostí k zahájení měsíce československo-sovětského přátelství.¹⁴ V živé paměti jsou zejména dětské výkresy s námětem Aurory a lampionové průvody, o nichž Rudé právo psalo jako o „rozzářené řece“. I v Nebušicích se konal tradiční dětský průvod s lampiony na nebušický hřbitov, kde byly kladeny věnce na hrob Rudoarmějce, tradičně byl také pořádán štafetový běh míru a přátelství a dětská představení. K dalším pravidelně se opakujícím rituálům patřily oslavy Vítězného února, 1. máje, osvobození Rudou

¹⁴ Patronát nad oslavami měl Svaz československo-sovětského přátelství, jehož prvním předsedou byl ministr školství Zdeněk Nejedlý. V rámci oslav se pořádaly žákovské recitační soutěže např. Puškinův památník, kina promítala sovětské filmy, konaly se besedy s účastníky zájezdů do SSSR, soutěže ve znalosti ruštiny atd. Měsíc československo-sovětského přátelství končil 12. prosince – v den výročí podpisu československo-sovětské smlouvy roku 1943.

armádou, MDŽ, MDD a Dne učitelů. K tomu přistupovaly také mimořádné oslavy např. kulatá výročí založení KSČ nebo Pionýrské organizace a celostátní spartakiády konané jednou za 5 let. Režim využíval děti také v rámci propagandistických akcí v souvislosti s volbami do Národního shromáždění a Národních výborů. Žáci kreslili pozvánky, které rozdávali občanům, psali dopisy pro rodiče, kde je žádali, aby volili kandidáty Národní fronty a v den voleb prováděli pionýři budíček – procházeli obcí a vytrubovali na fanfáry a zpívali.

I zájmová činnost žáků byla poznamenána ideologickými zřeteli. Přesto se však i v letech tuhého komunismu podařilo najít prostor pro aktivity, které podléhaly režimnímu tlaku poněkud méně. Oblíbený byl např. pěvecký kroužek vedený zástupcem ředitelky Františkem Lesákem¹⁵. Hudební a pěvecký soubor školy byl velmi úspěšný i v Soutěži tvořivosti mládeže.

¹⁵ František Lesák přišel na nebušickou školu roku 1942. Za války byl totálně nasazen a do Nebušic se vrátil po válce. Od roku 1956 zastával funkci zástupce ředitele. Později odešel do Rumunské lidové republiky, kde působil na české menšinové škole.

Šedesátá léta

Uvolněná atmosféra šedesátých let si razila cestu do nebušické školy poměrně obtížně, ale přesto se můžeme i zde setkat se známkami jistého mírného uvolnění. Začalo se např. experimentovat s tzv. vnitřní diferenciací. Nebušická škola patřila ke školám, které zavedly

Obr. 2 ŠVP 1983

na

základě

usnesení ÚV KSČ o zlepšení vzdělávacích výsledků dělení žáků 9. tříd do skupin v hodinách českého jazyka a matematiky (školní roky 1965/66). Ve školním roce 1968/69 byla diferenciacie zavedena i v 8. ročníku. Žáci byli rozděleni do skupin na základě výsledků psychologicko-diagnostických testů. Ve školním roce 1969/70 se

začali dělit i žáci 7. tříd (v hodinách češtiny, matematiky a ruštiny) a 9. třída se rozdělila na třídu praktickou a třídu studijní ve všech předmětech.

K uvolněnějšímu a příjemnějšímu životnímu pocitu lidí v šedesátých letech přispělo také postupné zavádění volných sobot (některé podniky s volnými sobotami experimentovaly už začátkem šedesátých let, ale následná ekonomická krize tento trend zbrzdila. Od roku 1967 byla každá druhá sobota volná a plošně byly volné soboty zavedeny v roce 1968). Také ve školství byly volné soboty postupně zaváděny. Zpočátku ob 14 dní. První volná sobota byla 18. 2. 1967. Sobotní hodiny byly ale nejprve nahrazovány v jiných dnech, takže se v některých dnech učilo až 8 hodin.

K projevům jisté liberalizace patřily i aktivity v oblasti kultury. Ve škole se kupříkladu konaly pravidelné literární pořady, které doplňovaly literární učivo vyšších ročníků. Právě při jednom z těchto programů došlo ke střetu mezi ředitelkou školy a účinkujícím hercem Ludvíkem Pozníkem,¹⁶ který svůj přednes Čapkových povídek doplnil osobním komentářem, ve kterém se podle vyjádření ředitelky školy „hrubě dotýkal socialistického zřízení a KSČ“. Ředitelka se ohradila proti Pozníkovým „nikým nekontrolovaným“ komentářům u Pražského kulturního střediska a u OV KSČ Praha západ. Pozník reagoval článkem Schola ludus, který zaslal školské správě ONV Praha 6. Mimo jiné navrhoval odvolání ředitelky školy. Marie Rusá však svůj post nakonec obhájila díky podpoře

¹⁶ Ludvík Pozník byl členem souboru „Vesnického divadla“ a později působil jako recitátor při výchovných představeních pro školy pod hlavičkou Pražského kulturního střediska. Objevoval se i v menších filmových rolích např. ve filmech Černí baroni, Konec básníků v Čechách nebo v seriálu Dobrodružství kriminalistiky.

předsedkyně školské správy Prahy 6, pod kterou škola od připojení Nebušic k Praze (1968) začala spadat. Tato epizoda je asi nejvýraznější ozvěnou ducha Pražského jara v životě školy.

Škola byla pochopitelně také zasažena vzrušenou atmosférou ve společnosti v souvislosti s vpádem vojsk Varšavské smlouvy na naše území 21. 8. 1968. Školní rok 1968/69 byl zahajován pouhých pár

Během školního roku došlo několikrát v našem státě ke krizovým situacím. V listopadu byly studentské slávky, v lednu se dobrovolně upálil na Václavském náměstí v Praze jedenadvacetiletý student Jan La-lack. V březnu došlo v Praze ke vzteklostem v souvislosti s vítězstvím našich hokejistů nad mužstvem Sovětského svazu na mistrovství světa v ledním hokeji ve Švédsku. To vše se odráželo na náladách a chování v našich třídách, takže bylo nutno velmi uvážlivě při vyšetřování vystupovat a nedovolit, aby se do školy přenášelo hysterické rodmýchávání vášní a nenávisti proti Sovětskému svazu, proti socialismu. Byla to práce těžká, která potvrdila, že výchovné působení školy není všemocné. Ale tak, jak se

dní po invazi, která mohutně otřásla celou československou veřejností včetně rodin žáků školy a žáků samotných. Vedení školy se snažilo především zajistit, aby do školy nepronikaly v příliš velké míře protisovětské a protisocialistické nálady. Nebyl to jednoduchý úkol a ředitelka Rusá si ve školní kronice v této souvislosti posteskla, že „výchovné působení školy není všemocné“ Reakci veřejnosti shrnuje ředitelka ve svém zápisu ve školní kronice (zápis byl pořízen pravděpodobně na konci školního roku, tedy již v atmosféře počínající normalizace). Veřejnost se prý rozdělila do tří skupin – na

skupinu lidí, kteří jednoznačně veřejně odsuzovali invazi i socialismus jako takový, skupinu rozčarovaných stoupenců socialismu, kteří viděli v okupaci popření ideálů, kterým věřili a za které od roku 1948 bojovali a skupina těch, kteří od začátku schvalovali mocenský zásah Moskvy proti „obrodnému procesu“. Sama explicitně nepíše, zda sama tehdy patřila do druhé nebo třetí skupiny, ale její postoj vyplývá z jejího dalšího chování.

Škola přišla do bezprostředního styku se sovětskými vojsky. Vojáci byli totiž krátkou dobu umístěni v blízkosti Nebušic a někteří žáci školy s nimi navazovali osobní kontakty a dostávali od nich cigarety. Tato skutečnost byla kritizována rodiči a škola zakázala žákům přijímat od vojáků cigarety. Poté se v kanceláři ředitelky ohlásila nečekaná návštěva. Byl to major sovětské armády, který se přišel zeptat proč je žákům bráněno ve stycích s jeho vojáky. Po delší rozmluvě major slíbil, že vojákům domluví, aby dětem cigarety nenabízeli. Během tohoto rozhovoru se sovětský důstojník vehementně zastával intervence vojsk Varšavské smlouvy a obviňoval československé reformní komunisty z neseriózního jednání s veřejností. Prý věděli, že pokud nedojde ke změně politického kurzu (zastavení reform), bude následovat ozbrojená intervence. Přesto veřejnost na tuto alternativu nepřipravili a reformy nezastavili. Ředitelka školy se s jeho názorem ztotožnila. Doslova píše: „Bylo to tehdy nepříjemné slyšet od příslušníka jiného národa tato slova, ale jak se v brzké době ukázalo, byla to trpká skutečnost“.

První fáze normalizace

S postupem času se začal režim stále více upevňovat. Naplno se rozbíhal proces tzv. normalizace, jehož výrazným projevem byla vlna čistek ve straně a na všech pozicích vyžadujících jakoukoli společenskou odpovědnost. Bylo třeba „očistit“ stranu od všech, kteří se aktivně podíleli na tzv. obrodném procesu, řečeno dobovým žargonem „pravcových, oportunistických a nespolehlivých živlů“. Byly spuštěny masivní stranické prověrky. Komunistickou stranu opustilo, dílem dobrovolně, dílem vyloučením na 400 000 členů (asi třetina)¹⁷, kteří museli před komisemi prokázat, že zastávají „správný“ postoj k událostem po lednu 1968 a schválit zásah vojsk Varšavské smlouvy. Teprve potom jim byla znovu vydána stranická legitimace (proces výměny legitimací). Tento proces se silně dotkl i školy v Nebuších. Byla ustavena stranická prověrková komise, jejímž hlavním úkolem bylo prověřit všechny členy školské stranické organizace. Všichni při pohovorech uspěli a na zasedání závodní organizace KSČ v červnu 1970 jim byly znovu vydány stranické legitimace. Ředitelka byla na zvláštním pohovoru k prověření nomenklaturních kádrů. Na základě tohoto pohovoru byla potvrzena ve funkci ředitelky školy. V říjnu 1970 byly provedeny také politicko-oborové pohovory s učiteli, kteří nebyli členy strany. Všichni vyučující byli doporučeni k dalšímu působení ve školské službě.

¹⁷ Cuhra, Ellinger, Gjuričová: České země v evropských dějinách, díl čtvrtý od roku 1918, Paseka, Praha, Litomyšl 2006

Proces normalizace na škole tím byl prakticky dovršen. O atmosféře let 1969–1970 hodně vypovídá hodnocení ředitelky v zápisu ve školní kronice: „Letošní školní rok byl mostem, po němž přecházela naše škola od doby vzedmuté liberalizace v roce 1968 přes normalizující se rok 1969 k normálním poměrům, takže lze říci – i když u nás k žádným velkým výkyvům nedošlo – že na konci školního roku 1969/70 byla i na škole situace konsolidována“.

Druhá fáze normalizace

Výraz normalizace není užíván pouze pro dobu represivních opatření v prvních několika letech po potlačení pražského jara, jejichž cílem bylo vrátit poměry k „normálnímu“ stavu před zahájením liberalizace, ale pro označení celého období, kdy byl tento stav udržován (až do listopadu 1989). Právě ona druhá „udržovací“ fáze normalizace je historiky pokládána za poměrně obtížně uchopitelné období, protože je to doba, která se vzpírá klasickému lineárnímu historickému vyprávění sledujícímú vývoj událostí od jejich počátku až po jejich přirozené vyústění. Historik Kamil Činátl výstižně píše: „70. a 80. léta zvláštním způsobem vzdorují narativní konfiguraci, jako by v nich a o nich nebylo (především s ohledem na historickou zápletku) o čem vyprávět.¹⁸ Liší se tak od 50. let, kdy můžeme sledovat postupné budování socialismu a od 60. let, kdy se zase postupně rozvíjí příběh neúspěšného pokusu o prosazení liberalizačních reforem a vlastně i od první fáze normalizace, kdy sledujeme proces postupné likvidace výdobytků pražského jara. V 70. a 80. letech se lineární historický čas změnil v čas cyklický.

¹⁸ Činátl, Kamil: *Časy normalizace* in Bíle, Činátlová (ed.) : Tesilová kavalérie. Popkulturní obrazy normalizace, Píbram 2010

Místo postupného vývoje a směřování odněkud někam můžeme dějiny vnímat spíš jako neustále se opakující koloběh více méně stejných událostí. Platí to i pro dějiny školy. Znovu a znovu se setkáváme s cyklickým připomínáním týchž výročí a se stejnými nebo podobnými akcemi ve stejném čase (oslavy založení SSSR, KSČ, VŘSR, oslavy osvobození Rudou armádou, Vítězný únor, každých 5 let nácvičky na spartakiádu a příprava školy na funkci spartakiádní ubytovny,). Velká pozornost byla věnována pravidelnému utužování vztahů se Sovětským svazem (každoroční měsíc československo-sovětského přátelství, vyměňování dopisů mezi žáky, besedy a výstavy o SSSR, výlet žáků do Milovic, kde měli navázat neformální přátelské vztahy se sovětskými vojáky, kteří tam byli umístěni, účast v soutěži O zemi, kde zítra již znamená včera,). Každý rok se také konaly brigády, veřejně prospěšné práce, pomoc při sklizni v JZD, sběr starého papíru a bylin, pionýrské soutěže např. Partyzánský samopal, přechod Brd nebo Pionýrská stezka odvahy, ...

Přesto můžeme i v dějinách školy v této době zaznamenat některé mezníky a rysy, které se poněkud lišily od předchozího období. Častěji se např. střídají ředitelé. V roce 1972 odešla do penze dlouholetá ředitelka Marie Rusá a novým ředitelem byl jmenován její zástupce

Prvňáci 2012

Vlastimil

Krajíc. Ten tuto funkci ovšem zastával pouze ve školním roce 1972/73 a 1973/74, potom povýšil na školního inspektora a na jeho místo byl ustaven Ladislav Arendarčík, který na škole působil až do roku 1984, kdy byl vystřídán Tomášem Částkou.

V tomto období se začala také poměrně intenzivně rozvíjet spolupráce s nedalekou školou při velvyslanectví NDR na Jenerálce¹⁹. Žáci ze školy NDR využívali tělocvičnu a dílnu nebušické

¹⁹ Škola pro zaměstnance východoněmeckého velvyslanectví byla původně přímo v budově ambasády a od roku 1965 sídlila na Horoměřické ulici na Jenerálce.

školy, přitom navazovali neformální vztahy se žáky. Rozvíjela se i spolupráce mezi učiteli. Žáci obou škol se vzájemně navštěvovali a konaly se společné oslavy (např. Dne učitelů nebo politických výročí) a sportovní utkání. Dále měla škola patronátní smlouvu s Výzkumným ústavem vakuové elektroniky Tesla na Jenerálce (účast zástupců školy a podniku při různých oslavách, VÚVET zajišťuje různé sportovní a branné závody, např. výjezdní branný závod do Tanvaldu, poskytnutí závodní chaty ve Velké Úpě v Krkonoších pro pobyty žáků) a s JZD Rudá záře se sídlem ve Velkých Přílepech (žáci se podílejí na zemědělských pracích, škola dodává do JZD seno z parku před budovou, JZD pořádá různé exkurze pro žáky).

Z výše uvedeného jasně vyplývá, že politické aspekty prostupovaly většinou činnostmi školy. Přesto škola vyvíjela poměrně dost aktivit, které představovaly určitou formu úniku před ideologickým tlakem. Na škole pracovala řada zájmových kroužků s různým zaměřením. Za zmínku stojí např. kroužek leteckých modelářů, který řadu let obětavě vedl Petr Hrubý z patronátního závodu VÚVET. Kroužek byl úspěšný v rámci obvodu i kraje a některé žáky činnost v kroužku inspirovala třeba i k volbě povolání leteckého mechanika. Úspěchy slavily také sportovní oddíl vedený B. Ostrým, literárně-dramatický kroužek vedený K. Kozákovou nebo pěvecký kroužek pod vedením ředitele školy T. Částky, který po řadě let navázal na tradici založenou F. Lesákem. Pravidelně se konaly také lyžařské výcviky, školy v přírodě, výlety a vycházky po pražských pamětihodnostech. Na škole se také občas konaly zajímavé a zcela apolitické akce, pro které se podařilo získat i některé známé osobnosti. Například ve školním roce 1977/78 vítal prvňáky strýček Jedlička se svým souborem a v roce 1986 M. Nesvadba. V roce 1987 školu poctil svou návštěvou

Jaroslav Foglar. Cestu do Nebušic si už v tomto období našli i některé sportovní legendy. Roku 1986 se žáky diskutovali kupříkladu manželé Zátopkovi.

Je tedy zřejmé, že historie není černobílá a socialistické období ve vývoji školy rozhodně nemůžeme šmahem zavrhnout. I v této době zde bylo vykonáno mnoho dobré práce a byly zaznamenány některé úspěchy, které můžeme ocenit i z dnešní perspektivy

Vývoj školy po obnovení demokracie v naší zemi (1989–2018)

Rok 1989 představuje zásadní mezník v historii naší společnosti i v dějinách školy. Do naší země se konečně vrátila svoboda a demokracie. Protože školy byly vždy institucemi vychovávajícími mladou generaci k respektování těch hodnot, které daná společnost v příslušném období vyznávala, musela se změna hodnotové orientace společnosti nutně výrazně promítnout i do oblasti školství. Projevilo se to mnohem pestřejší nabídkou a připuštěním názorové plurality a alternativních pohledů. Státem zřízené základní školy přestaly být pro rodiče jedinou volbou. Přibýly soukromé, církevní a alternativní školy a byla obnovena víceletá gymnázia. Pestrost se začala projevovat nejen pokud jde o zřizovatele škol, ale i pokud jde o výukové metody a obsahy vzdělávání. Objevilo se nepřeberné množství různých učebnic a dalších výukových materiálů, učitelé dostali příležitost seznámit se s novými vzdělávacími programy a

alternativními přístupy (Začít spolu, RWCT, ...), byla umožněna částečná úprava osnov a diferenciací výuky podle schopností a zájmu žáků, školy si vypracovaly vlastní vzdělávací programy podle společného rámce, ve škole mohly opět zaznít léta tvrdě potírané názory např. v rámci nepovinné výuky náboženství. V souladu se změnou zahraničněpolitické orientace země došlo také k jinému zaměření jazykové výuky.

Ale pestrost není charakteristickým znakem pouze škol a jejich vzdělávacích programů, ale i samotných žáků. V porevoluční době začaly být v čím dál tím větší míře integrovány do běžných škol také děti se speciálními vzdělávacími potřebami, se zdravotním nebo psychickým handicapem nebo děti cizinců z jiného kulturního prostředí. Školy se musely naučit postupně s těmito žáky pracovat, vytvářet pro ně ve spolupráci s PPP IVP a poskytnout jim pomoc asistenta pedagoga, aby se mohli v co největší míře začlenit do kolektivu zdravých dětí, které se zase musely teprve postupně učit toleranci a vzít odlišné spolužáky mezi sebe, což je pro ně nesmírně cenná a výchovná zkušenost.

Samozřejmě, že nová doba nepřinesla pouze pozitivní změny, ale i některá negativa související např. s narůstajícím pracovním vytížením rodičů a často i s rozvratem tradičních rodinných hodnot – neuspořádané rodinné vztahy a nezvládnuté rozvody se podepisují i na dětech, které pak jsou často nesoustředěné a neukázněné např. v důsledku nejednotného výchovného působení otce a matky ve střídavé péči. Charakteristickým rysem pro raná devadesátá léta byly také odchody mladých učitelů do jiných lukrativnějších oblastí a odchod pedagogů příliš spjatých s minulým režimem

Navzdory těmto dílčím těžkostem, můžeme říci, že demokratizace po roce 1989 českému školství rozhodně prospěla. Výše uvedená obecná charakteristika je velmi výstižná i pro nebušickou školu v době, o které nyní hovoříme.

Vývoj školy v době působení ředitele Jaroslava Cahy

Po sametové revoluci vystřídal ředitele PaedDr. Tomáše Částku ředitel Jaroslav Caha. V době jeho funkčního období se škola všestranně adaptovala na nové poměry. Byly zastaveny některé experimentální cesty, kterými se škola v nových podmínkách chtěla vydat. Roku 1992 byl např. zastaven experimentální „Ozdravný program“, který předpokládal 5 hodin tělocviku týdně a pouze čtyřicetiminutové vyučovací hodiny. Pozitivní prvky programu (např. delší rekreační přestávky, pitný režim,) zůstaly i nadále v platnosti. Vůbec se škola v této době začíná stále více profilovat jako škola sportovní. Pomohla k tomu skutečnost, že v letech 1995–99 byla škola fakultní školou FTVS UK. Dalším impulzem byl pak velký úspěch, kdy se podařilo získat grant na rekonstrukci hřiště, které bylo

pak slavnostně otevřeno roku 2002. Škola tak získala kvalitní sportoviště s travnatým povrchem na fotbalovém hřišti, s hřištěm na volejbal a na košíkovou, s doskočištěm a kvalitní běžeckou dráhou. Hřiště začalo být využíváno v rámci TV i pro

mimoškolní a zájmové aktivity žáků a bylo otevřeno i pro veřejnost. Rozšířila se nabídka sportovních kroužků – lehká atletika, judo, tance, sálový fotbal atd. Oblíbený a úspěšný byl např. florbalový oddíl vedený zástupcem ředitele J. Charvátém. Nebušická škola také organizovala např. přebory v přespolním běhu. Velkým zážitkem pro žáky i učitele a také velkou motivací pro další rozvíjení sportovních aktivit musely být návštěvy významných sportovců na škole – např. Jana Železného a Romana Šebrleho. Bohatá byla i nabídka umělecky zaměřených kurzů – ZUŠ Ch. Masarykové pořádala ve škole kurzy hry na nástroje a sborového zpěvu. Také co se týče nepovinných předmětů, byla nabídka poměrně pestrá.

Významný mezník ve vývoji školy znamená i přechod pod právní subjektivitu (od 1.1. 1994)

Roku 1995 se novým zřizovatelem stává městská část Praha-Nebušice. Díky péči obce se podařilo získat finanční prostředky na rekonstrukci jídelny. Došlo také k přestavbě kotelny a rekonstrukci osvětlení

Mění se i forma spolupráce školy a rodičovské obce. Místo SRPŠ vzniká Klub rodičů a v roce 1995 vzniká Rada školy. Předsedou Rady školy byl několik let Antonín Kůrka, který byl zároveň členem zastupitelstva městské části a předsedou školské rady. Klub rodičů má právo svobodně se vyjadřovat k různým záležitostem na škole.

V roce 1998 si škola připomenula 40 let od otevření. Slavnosti se účastnil i tehdejší pražský primátor Koukal.

Dalším velkým úspěchem bylo zřízení počítačové učebny a její vybavení počítači částečně získanými z projektu Internet do škol a částečně díky velkorysé pomoci sousední mezinárodní školy International School of Prague). Byly také přistavěny šatny a klubovna (první etapa dostavby). K slavnostnímu otevření došlo roku 2003 v rámci oslav 45. výročí otevření školy.

Koncem devadesátých let a na začátku nového století se také podařilo překonat i problém klesajícího počtu žáků, který školu v tomto období původně trápil. Počty žáků se začínají opět zvyšovat.

Velmi vítanou příležitostí pro školu představovala také spolupráce s International School of Prague (trvala od roku 1992). Žáci škol se navštěvovaly, docházelo k různým žákovským vystoupením, školy poskytovaly část svého vybavení žákům druhé školy – např. oblíbené závěrečné akademie základní školy se konávaly v divadelním sále ISP, školy částečně sdílely i sportovní vybavení a ISP poskytla základní škole i finanční prostředky. Nezapomenutelným zážitkem bylo pozvání nebušických dětí do ISP v době, kdy tam byla na návštěvě Laura Bushová (manželka George W. Bushe). Děti jí zazpívaly několik českých písní. Nejednalo se však o jednu

mezinárodní spolupráci školy. Například v rámci programu Sokrates navštívili školu také skupiny švédských a německých učitelů.

Škola si také vypracovala svůj ŠVP v souladu s RVP. A ve školním roce 2006/7 se začalo podle tohoto programu učit v 1. – 6. ročníku školy. Dbalo se také na stmelování kolektivu dětí i

dospělých patřících ke

škole, na budování neformálních styků mezi nimi a na vytváření příznivé atmosféry. Skvěle se osvědčily akce jako Společenský večer v restauraci U Ády, nebušický masopustní průvod, školní akademie atd. Všechny tyto akce bezpochyby přispěly k tomu, že si jejich účastníci uchovali hezké a stále přetrvávající vzpomínky na školu.

Období ředitelky Ivany Heboussové (2008–2016)

Funkční období ředitelky Heboussové začalo zlepšováním vybavenosti a prostorových podmínek školy. Byla zprovozněna půdní nadstavba, kde byla umístěna školní družina a další učebny. Rekonstruována a dostavěna byla také mateřská škola.

Doba působení Ivany Heboussové přinesla další důležité impulzy pro další rozvoj školy. Příznivá poloha školy a kvalitní sportoviště se dobře hodily k uskutečňování zaměření školy na zdravý životní styl. Byla zvýšena

hodinová dotace tělocviku na II. stupni a začala se vyučovat výchova ke zdraví jako samostatný předmět. V rámci výuky se objevují prvky projektového vyučování (např. pravidelné vánoční projekty). Za zmínku stojí také nový způsob schůzek mezi rodiči, dětmi a učiteli tzv. tripartita. Smyslem bylo řešit vzdělávací a výchovné záležitosti efektivněji a otevřeněji, poprvé dostaly prostor k vyjádření i

samotné děti. Byla také zřízena tzv. přípravná třída pro děti s odkladem školní docházky. Škola pracovala podle vzdělávacího programu Škola otevřená všem, což mělo vyjadřovat, že škola je tu i pro děti se speciálními potřebami nebo děti cizinců, kterých vzhledem ke změně demografické struktury spádové oblasti začalo ve škole přibývat. Poněkud kontroverznější bylo rozhodnutí o výuce francouzštiny jako druhého cizího jazyka (kritika ze strany rodičů, kteří si přáli němčinu). Někteří učitelé začali uplatňovat nové přístupy – např. program Začít spolu, výuku matematiky metodou profesora Hejného nebo výuku čtení metodou Sfumato.

Současnost

V roce 2016 navázala na práci ředitelky Heboussově nová ředitelka Šárka Vondrová. Ihned se musela vypořádat s řadou náročných

úkolů souvisejících s další etapou do stavby školy, která byla nutná vzhledem k narůstajícímu počtu žáků. Byly vybudovány nové třídy (akusticky ošetřené) a kabinety, bezbariérový přístup do školy, zřízena plošina pro vozíčkáře, byly zřízeny specializované učebny pro výtvarné a hudební činnosti a jazykové učebny vybavené kvalitní technikou, byly pořízeny tablety pro zlepšení výuky, modernizováno bylo také vybavení počítačové učebny a došlo také k rozšíření jídelny a šaten, byly upraveny společné prostory a chodby, vyměněno osvětlení všech tříd a zaveden systém řízeného větrání s rekuperací. Za účelem zlepšení manuální zručnosti a profesní přípravy žáků byla také opět obnovena dílna, kde bude v některých ročnících probíhat výuka pracovní výchovy. Celou rozsáhlou akci se navíc podařilo realizovat z větší části za plného provozu školy. Můžeme říci, že dnes je škola esteticky působivou, funkční a dobře vybavenou školou, která může hrdě navázat na svou bohatou tradici a směle hledět vstříc budoucím výzvám, byť současná situace v oblasti českého školství není jednoduchá. Někteří odborníci ji dokonce označují za havarijní. Nelze než souhlasit se slovy Miroslava Hřebeckého ze společnosti EDUin: „Máme v ČR obecně nedostatek lidí na trhu práce. Platy jsou ve školách tabulkově zastropované a každá komerční firma v personální nouzi vás jednoduše přeplatí. Navíc české sborovny stále stárnou. Během deseti patnácti let odejde do důchodu silná „kohorta“ pedagogů, kteří dnes výuku táhnou. Náhrada z pedagogických fakult za ně ovšem nepřichází, až šedesát procent jejich absolventů do školství vůbec nenastupuje a mnoho dalších mladých po roce dvou rovněž odchází. Vydrží jen ti nejmotivovanější.“. A to vše v době rychlých změn, inovací a digitálních technologií, kdy učitelé zkrátka nevystačí s tím, že budou učit staré věci starými pedagogickými metodami.

Obsah

Několik slov úvodem	1
Vývoj školství v Nebušicích v 18., 19. a první polovině 20. století.....	3
NOVÁ BUDOVA ŠKOLY	7
Období působení ředitelky Marie Rusé (1958–72).....	8
Politické dění.....	9
Vývoj československého školství	11
Vývoj školy v době působení ředitelky Marie Rusé	15
Šedesátá léta.....	19
První fáze normalizace	23
Druhá fáze normalizace	24
Vývoj školy po obnovení demokracie v naší zemi (1989–2018).....	28
Vývoj školy v době působení ředitele Jaroslava Cahy	30
Období ředitelky Ivany Heboussové (2008–2016)	35
Současnost	36

